

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 17 luvun ja ulkomaalaislain 185 §:n muuttamisesta (luonnos)

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 17.3.2017, OM 17/41/2016

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Tuomariliitto pitää esitysluonnosta ja sen tavoitteita yleisesti ottaen kannatettavina. Esitysluonnokseen sisältyvien lakiesitysten osalta Tuomariliitto esittää seuraavat huomiot.

Uuden rangaistussäännöksen säätäminen

Esitettyä rangaistussäännöstä voidaan pitää tarpeellisena ja maahantulokiellon rikkomista koskevaa sääntelyä on perusteltua selventää. Maahantulokiellon rikkomisesta on tällä hetkellä mahdollista määrätä rangaistusseuraamus valtionrajarikoksena, lievänä valtionrajarikoksena tai ulkomaalaisrikkomuksena. Näistä säädetyt rangaistusseuraamukset eroavat toisistaan ja säännösten keskinäinen suhde kaipaa selkeyttämistä. On toivottavaa, että maahantulokiellon rikkomisesta aiheutuva seuraamus ilmenisi jatkossa ainoastaan rikoslaista.

Uuden rangaistussäännöksen sisältö

Esitetty rikoslain 17 luvun 7 b §:n säännös maahantulokiellon rikkomisesta on tunnusmerkistöltään selkeä. Tuomariliitolla ei ole huomauttamista tunnusmerkistön osalta. Tuomariliitto pitää kuitenkin sääntelyn selkeyden vuoksi perusteltuna, että säännöksen soveltamisalasta rajattaisiin nimenomaisesti pois tilanteet, joissa maahantulokieltoa rikkova on Geneven pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 31 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa asemassa tai on ollut rikoslain 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitettun ihmiskaupan kohteena. Tämä olisi myös johdonmukaista ottaen huomioon valtionrajarikosta koskevan rikoslain 17 luvun 7 §:n 2 momentissa omaksutun sääntelytavan. Nimenomaan sääntelyn selkeyden näkökulmasta ei ole toivottavaa, että sinänsä tunnusmerkistön täyttävän teon rankaisemattomuus ilmenisi vain edellä mainitusta pakolaisyleissopimuksesta tai niin ikään laintasoisena velvoittavasta ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta tehdystä Euroopan neuvoston yleissopimuksesta.

Rangaistusasteikko

Tällä hetkellä maahantulokiellon rikkomiseen on käytännössä sovellettu pääosin ulkomaalaisrikkomusta koskevan ulkomaalaislain 185 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Luonnoksessa on esitetty maahantulokiellon rikkomisen seuraamukseksi sakkoa tai enintään yhtä vuotta vankeutta. Teosta säädettyä enimmäisrangaistus ankaroituisi vastaten valtiorajarikoksesta säädettyä seuraamusta. Esitetty rangaistus-seuraamus perustuu toisaalta kansainväliseen vertailuun ja toisaalta rangaistusjärjestelmän sisäiseen johdonmukaisuuteen. Luonnoksessa ei ole perusteltu erikseen yhden vuoden enimmäisrangaistusta, mutta se on johdonmukainen valtiorajarikoksesta säädettyyn enimmäisrangaistukseen nähden. Tuomariliitto korostaa lisäksi, että yksittäisen teon ominaispiirteisiin on mahdollisuus kiinnittää paremmin huomiota rangaistusasteikon laajentuessa. Huomionarvoista on myös se, että rangaistusasteikon laajentamisen myötä maahantulokiellon rikkominen tulee jatkossa useammin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Esitettyä rangaistusasteikkoa voidaan pitää perusteltuna.

Esityksen vaikutuksista

Uudistus tulee lisäämään tuomioistuinten työmäärää maahantulokiellon rikkomisten käsittelyn siirtyessä täysmittaiseen oikeudenkäyntiin. Myös asiakirjojen käännättämis- ja tulkkaukset nousevat ihmisoikeussopimusten edellyttäessä sitä, että asiakirjat on käännetty vastaajaa haastettaessa. Tätä kautta voidaan varmistua siitä, että vastaaja on ymmärtänyt menettelyn. Jollei haasteita saada tiedoksi annettua niin sanotussa pikahaastemenettelyssä, vastaajan haastaminen vaikeutuu ja tästä aiheutuu lisäkustannuksia. Esityksessä ei tarkemmin perustella käsitystä siitä, että valtaosa jutuista olisi käsiteltävissä kirjallisessa menettelyssä. Tavoite vaikuttaa ylioptimistiselta. Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että edellä mainitut seikat tulee ottaa huomioon taloudellisia resursseja jaettaessa, eikä asioiden hoitaminen ole mahdollista tuomioistuinten nykyisten tehtävien priorisoimisella.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon valmistelusta on vastannut kärjätuomari Veera Kankaanrinta. Lausuntoasiaa on käsitelty Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa 15.5.2017.

Helsingissä 18.5.2017

Tuomariliiton puheenjohtaja,
hovioikeudenneuvos

Kimmo Vanne